

Hoofdstuk 3

Boodschap voor Sardis (3:1-6)

*“En aan de engel van de gemeente in Sardis schrijf:
Deze [dingen] zegt de Bezitter van de zeven geesten van God en de zeven sterren.
Ik weet van u de werken: dat u hebt [een] naam dat u leeft, en dood bent u!
Wordt wakend en verstevig de rest die op het punt stond te sterven,
Want niet heb Ik gevonden van u de werken vervuld in het zicht van mijn God.
Wees dan indachtig hoe u [het] hebt ontvangen en gehoord,
en onderhoud [het] en verander van gedachten.
Als u dan niet wakend zou zijn, zal Ik komen als een dief,
en u zult beslist niet weten op welk uur Ik bij u zal komen.
Maar u hebt enkele namen in Sardis die niet bevuild hun kleren,
en zij zullen wandelen met Mij in het wit omdat zij waardig zijn.
De overwinnende zal zo bekleed worden met witte kleren,
en beslist niet zal Ik uitwissen de naam van hem uit de rol van het leven,
maar Ik zal belijden de naam van hem voor mijn Vader,
en voor Zijn heilige engelen
Wie [enkelvoud] een oor heeft, hore wat de Geest zegt tot de gemeenten.*

Vers 1

En schrijf aan de engel van de gemeente in Sardis: Dit zegt Hij die de zeven geesten van God en de zeven sterren heeft. Het oude Sardis leeft voort in het Turkse plaatsje Sart. Van de acropolis op de bergtop is weinig overgebleven. Uit een prachtige, rijk versierde, synagoge in de benedenstad die door Amerikaanse onderzoekers is opgegraven blijkt dat er in Sardis een welvarende en aanzienlijke Joodse gemeente is geweest.

“De zeven geesten” worden in het laatste bijbelboek meerdere malen genoemd. We horen dat zij “vóór Gods troon zijn” (1:4, 4:5), waar ze uitgebeeld worden door “zeven vurige fakkels” (4:5). Ze worden aangeduid als de “zeven horens en ogen van het Lam, die zijn uitgezonden over de hele aarde” (5:6, vgl. Zacharia 3:9 en 4:10).

Dat de Menzenoon (of het Lam) deze geesten “heeft” (3:1) wil zeggen dat Hij over hen kan beschikken. Als “ogen” informeren zij Hem over wat er op aarde plaatsvindt. Als “horens” voeren ze Zijn opdrachten op krachtige wijze uit en treden handelend op wanneer Hij dat nodig acht.

“De zeven sterren” worden eveneens meerdere malen vermeld. Ze “zijn in de rechterhand van de Mensenzoon” (1:16,20; 2:1). Het zijn de “engelen der zeven

gemeenten” (1:20). Als boden van Christus spreken ze namens Hem tot Zijn “slaven”. Ze ontvangen Zijn woord (2:1,8,12,18; 3:1,7,14) en lezen dit in de gemeente voor (1:3).

Ik weet uw werken, dat u [de] naam hebt dat u leeft, en u bent dood. Uit dit schokkend oordeel van de verheerlijkte Messias blijkt dat Hij spreekt tot mensen uit het volk Israël. Met dat volk heeft God een verbond gesloten. Aan hen heeft Hij zijn wet gegeven opdat ze zouden leven. Maar indien het hart van een Israëlitische man of vrouw, een geslacht of een stam zich van de HERE afwendt om de goden van de volken te gaan dienen – gruwelen en nietsen van hout en steen, zilver en goud – dan zal de HERE de *naam* van zo’n Israëliet “uitwissen onder de hemel” (Deuteronomium 29:14-20, vgl. Openbaring 3:5). Een Israëliet die afgoden dient “heeft de naam dat hij leeft” (want hij wordt “Jood”, d.w.z. een vereerder van JHVH, genoemd) maar hij is “dood”. In geestelijk opzicht even dood als volken die de HERE niet kennen en waarvan hij zich zou behoren te onderscheiden.

Nadat Israël zich “gehaast had om af te wijken van de weg die God hun geboden had” door zich een “gegoten beeld te maken” (het gouden kalf), zei de HERE tegen Mozes:

“Laat Mij begaan, dat Ik hen verdelg en hun naam van onder de hemel uitwis; dan zal Ik u tot een volk maken, machtiger en groter dan dit” (Deuteronomium 9:14, vgl. Exodus 32:31-33).

Maar Mozes sprong voor Israël in de bres en pleitte voor zijn volksgenoten. Liever zag hij zijn eigen naam gewist uit het boek des levens dan dat God niet langer de God van Israël zou zijn. Mozes gedroeg zich als een betrouwbare bemiddelaar, en de HERE liet zich verbidden. Op deze geschiedenis uit het boek Exodus wordt in de boodschap voor Sardes gezinspeeld (3:5).

Uit de manier waarop er in de Openbaring over het “boek des levens” wordt gesproken blijkt dat het woord “dood” in 3:1 betrekking heeft op mensen die God hebben verlaten en afgoden zijn gaan dienen. Er staat:

*“En allen die op de aarde wonen, zullen [het beest] aanbidden, [ieder] wiens naam, van [de] grondlegging van [de] wereld af, **niet geschreven staat in het boek van het leven van het Lam dat geslacht is**”* (13:8)

*“Zij die op de aarde wonen, van wie de naam van [de] grondlegging van [de] wereld af **niet geschreven is in het boek van het leven**, zullen zich verwonderen als zij het beest zien, dat het was en niet is en zal zijn”* (17:8)

De meeste gemeentelieden in Sardis zijn bezweken voor de leer van de Nicolaieten en van "Izébel" (vgl. 2:14-15, 3:20). Ze hebben een ander dan Jezus Christus als Messias aanvaard en ze vereren die persoon. Ze belijden de naam van Jezus niet langer voor de mensen (vgl. Mattheüs 10:32-33 en Lukas 12:8-9 met Openb.3:5).

Dat Sardes "dood" is betekent ook dat men het woord van de échte Messias aangaande de toekomst heeft veronachtzaamd. Men bewaart dat woord niet. Men luistert er niet meer naar. Men reageert er niet op, net zoals een dode niet reageert op prikkels. Er wordt in Sardis veel gedaan – ogenschijnlijk ontplooit men alle activiteiten die bij een gemeente horen - maar die "werken" zijn niet "vol". Omdat ze niet op het woord berusten, zijn het vleselijke activiteiten. Er zit geen "geest" of leven in.

Vers 2

Word waakzaam en versterk het overige dat dreigde te sterven; want Ik heb uw werken niet volkomen bevonden voor mijn God. Toen Hij nog op aarde was, riep Jezus zijn discipelen herhaaldelijk op tot waakzaamheid, en altijd in verband met zijn wederkomst:

"Waakt dan, want u weet niet op welke dag uw Heer komt. Weet echter dit, dat als de heer des huizes had geweten in welke nachtwaak de dief kwam, hij zou hebben gewaakt en niet hebben toegelaten dat er in zijn huis werd ingebroken. Daarom weest ook u gereed, want op een uur dat u het niet vermoedt, komt de Zoon des mensen... Waakt dan, want u kent de dag of het uur niet" (Mattheüs 24:42-44, 25:13)

"Kijkt u uit, waakt; want u weet niet wanneer het de tijd is, zoals een mens die buitenslands gaat, zijn huis verlaat en aan zijn slaven macht geeft, aan ieder zijn werk, en de deurwachter gebiedt te waken. Waakt dan! Want u weet niet wanneer de heer van het huis komt, 's avonds of te middernacht of met het hanengekraai of 's morgens vroeg; opdat hij, als hij plotseling komt, u niet in slaap vindt. Wat Ik nu tot u zeg, zeg Ik tot allen: Waakt!" (Markus 13:33-37)

"Waakt echter, terwijl u te allen tijde bidt dat u in staat zult zijn te ontkomen aan dit alles wat staat te gebeuren, en te bestaan voor de Zoon des mensen" (Lukas 21:36)

Ook de oproep van de verheerlijkte Mensenzoon houdt verband met zijn spoedige komst. Want Hij waarschuwt de gemeente van Sardes:

“Als u dan niet waakt, zal Ik komen als een dief, en u zult geenszins weten op wat voor uur Ik tot u zal komen” (3:5, vgl. Lukas 12:39-40).

Het is opmerkelijk dat de Mensenzoon “doden” beveelt om “waakzaam te worden”! (3:1-2). Een dode kan immers niet luisteren of een opdracht uitvoeren. Maar het woord van de Mensenzoon heeft kracht. Zijn woord kan doden tot leven wekken, zowel in lichamelijk als in geestelijk opzicht.

Uit de opdracht blijkt, dat niet allen in Sardes dood zijn. Er is een “rest” die nog leeft, al dreigt ook die te sterven. De Griekse uitdrukking *ta loipa* betekent “de overigen”. Het woord “overblijfsel” of “rest” dat in de boeken van de profeten dikwijls voorkomt, en dat de apostel Paulus gebruikt (*leimma*, Romeinen 11:5) is van hetzelfde Griekse werkwoord (*leipoo*, overlaten) afgeleid. Zoals God tijdens de regering van Achab zeventuizend mannen deed overblijven, die hun knie voor Baäl niet bogen (Romeinen 11:4, 1 Koningen 19:18), zo heeft de Eeuwige ook in Sardes een “rest” die “de kleren niet heeft bevlekt” (3:4).

Het werkwoord *sterizoo*, dat met “versterken” of “bevestigen” is weergegeven, betekent letterlijk “vast zetten”. Jezus gebruikte het toen Hij tegen Petrus zei:

“Simon, Simon, zie, de satan heeft dringend verlangd u [allen] te mogen ziften als de tarwe; Ik heb echter voor jou gebeden dat je geloof niet zou ophouden; en jij, als je eens bekeerd bent, versterk je broeders” (Lukas 22:31-32)

Ook de apostel Paulus gebruikte het woord vaak:

“Want ik verlang zeer u te zien, om u enige geestelijke genadegave mee te delen tot uw versterking” (Romeinen 1:11)

“Hem nu die machtig is u te bevestigen naar mijn evangelie... Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid! Amen” (Romeinen 16:25,27)

“Daarom... zonden wij Timotheüs... om u te versterken en te vermanen aangaande uw geloof; opdat niemand wankelt in deze verdrukkingen” (1 Thessalonicenzen 3:2-3)

“Maar u moge de Heer doen toenemen en overvloedig zijn in de liefde tot elkaar en tot allen, zoals ook wij tot u; opdat Hij uw harten versterkt om onberispelijk te zijn in heiligheid voor onze God en Vader bij de komst van onze Heer Jezus Christus met al zijn heiligen” (1 Thessalonicenzen 3:12-13)

“En moge onze Heer Jezus Christus zelf, en God onze Vader die ons heeft liefgehad... uw harten vertroosten en u versterken in alle goed werk en woord” (2 Thessalonicenzen 2:16-17)

“...de Heer is trouw, die u zal versterken en bewaren voor de boze” (2 Thessalonicenzen 3:3)

Andere voorbeelden zijn de volgende:

“Hebt ook u geduld, sterkt uw harten, want de komst van de Heer is nabij” (Jakobus 5:8)

“De God nu van alle genade, die u heeft geroepen tot zijn eeuwige heerlijkheid in Christus <Jezus>, Hij zal u, nadat u een korte tijd geleden hebt, volmaken, bevestigen, versterken, grondvesten” (1 Petrus 5:10)

“Daarom ben ik er altijd op uit u aan deze dingen te herinneren, hoewel u ze weet en bevestigd bent in de onderhavige waarheid” (2 Petrus 1:12)

In 1 Thessalonicenzen 3:2-3 blijkt, dat *sterizoo* “vast zetten” betekent. Wie “versterkt” of “bevestigd” is, loopt niet langer het gevaar om te gaan wankelen. Onder dat “wankelen” moet worden verstaan: gaan twijfelen aan de waarheid van het woord, niet langer vertrouwen op wat God gesproken heeft. Vooral wat Hij aangaande de toekomst heeft beloofd: dat de Messias uit de hemel zal komen en op zichtbare wijze op aarde zal gaan regeren. De “waarheid” waarin gelovigen zijn bevestigd, is het goede nieuws dat God hen doet ontkomen aan het verderf en hun rijkelijk ingang verleent in het eeuwig koninkrijk van hun Heer en Heiland, Jezus Christus (2 Petrus 1:4,11). Het boek Openbaring richt zich tot een bijzondere groep gelovigen en laat zien dat dit rijk voor hen zeer nabij is (1:1,3,5). Wanneer de “dode” gemeenteleden in Sardes wakker worden en zich bekeren, kunnen ze de overigen in die plaats “versterken”, d.w.z. hen in de Bijbelse waarheid vast doen staan, net zoals Petrus dat moest doen met zijn broeders. Zodat die “overigen” niet wankelen, maar rechtop blijven staan.

De werkwoordsvorm *pepleeroomena* die met “volkomen” is vertaald (3:2) betekent volmaakt in de zin van “voltooid” of “af”. De werken van Sardes zijn onvoltooid, omdat men het evangelie van het Koninkrijk heeft ontvangen en gehoord (3:3) maar niet heeft vastgehouden. Omdat men het woord veronachtzaamt, laat men zijn keuzes bepalen door menselijke overwegingen en beseft men niet dat het einde van de eeuw nadert en de ware Messias spoedig komt. In de trouw aan Gods woord had men moeten volharden maar dat heeft men niet gedaan. Men was wellicht ooit enthousiast voor de boodschap van het

boek Openbaring (3:3) maar de zorgen van de wereld hebben het zaad van het woord verstikt.

Vers 3

Bedenk dan hoe u het ontvangen en gehoord hebt en bewaar het en bekeer u.

De opdracht om te “gedenken” is een typisch Hebreeuwse aansporing. Israël moet de grote daden van God in gedachten houden en er haar kinderen voortdurend aan herinneren (door de telkens terugkerende lezing uit de Tenach en de viering van de hoogtijden van de HERE). “Hoe u het ontvangen en gehoord hebt” heeft betrekking op wat in 1:1-2 was vermeld: dat God de Messias een openbaring gaf, en deze boodschap door middel van een engel aan Johannes werd gezonden die wat hij zag en hoorde heeft opgeschreven. Een woord uit de hemel dat door bemiddeling van engelen tot ons is gekomen mogen wij niet lichtvaardig verwerpen. Sardis wordt opgeroepen om het te bewaren en zich te bekeren.

“Bekeren” is *metanoeeson*, d.w.z. “van gedachten veranderen”, “tot inzicht komen”. Beseffen dat God je vanwege een zaak van levensbelang een openbaring heeft gegeven: om te tonen wat spoedig moet gebeuren zodat je tegen de gebeurtenissen opgewassen bent en kunt standhouden. Doordrongen zijn van de kostbaarheid van dat woord, zodat je het als een schat bewaart, en het voortdurend overdenkt. Terugkomen op je besluit om de openbaring los te laten, en je er voortaan aan vastklampen.

Als u dan niet waakt, zal ik komen als een dief, en u zult geenszins weten op wat voor uur ik tot u zal komen. “Slaven van God” die bij het aanbreeken van de dag des Heren op aarde leven kunnen weten wanneer de Heer komt – niet de dag of het uur, maar wel de termijn. In het laatste Bijbelboek is de opeenvolging van gebeurtenissen immers beschreven, en er wordt gezegd dat de volken de heilige stad zullen vertreden gedurende 1260 dagen, 42 maanden of drie-en-een-half jaar (“een tijd, tijden en een halve tijd”). Er is voor dat “vertreden” - dat gepaard gaat met de in de tempel opgerichte “gruwel der verwoesting” - een termijn vastgesteld. Gedurende die periode zal het gelovige deel van Israël, in Openbaring 12 uitgebeeld door een vrouw, in de woestijn in leven worden gehouden.

Wie het woord niet bewaart, het geringschat en er geen aandacht aan schenkt, zal door de rampen van de eindtijd en de verschijning van de Messias in heerlijkheid worden verrast. Zo iemand zal “geenszins” weten op wat voor uur Hij komt. In de Griekse tekst staat een dubbele ontkenning (*ou mee*), d.w.z. “beslist niet”.

In de evangeliën wordt gezegd dat de Messias “zal komen als een dief”. Het punt van de vergelijking is dat leerlingen van Jezus geroepen zijn om naar zijn komst te blijven uitzien en te blijven waken. Wanneer een dief komt is immers onbekend; de enige betrouwbare manier om een nachtelijke inbraak te voorkomen is: wakker blijven! (vgl. Mattheüs 24:42-44, Lukas 12:39-40). Ook in de boodschap voor Sardes is dat het punt van de vergelijking. De Messias komt in ieder geval, maar indien Sardes niet waakt, zal Hij voor hen komen “als een dief”: zijn komst zal hen dan overvallen (3:3). In het laatste Bijbelboek krijgt de beeldspraak nog een andere betekenis. Wanneer “slaven van God” niet wakker blijven, maar in slaap vallen, zal de komst van de Messias voor hen niet tot eer maar tot schande zijn:

“Zie, Ik kom als een dief. Gelukkig hij die waakt en zijn kleren bewaart, opdat hij niet naakt wandelt en men zijn schaamte niet ziet” (16:15)

In het Nabije Oosten placht men ontkleed te slapen. Indien een heer zijn huis onverwacht binnensloep, dan waren er twee mogelijkheden. Ofwel zijn slaven hadden gewaakt en waren dus netjes gekleed, of ze hadden zich ter ruste gelegd. In het laatste geval sprongen ze van schrik hun bed uit, en stonden voor schut. Niet in hun hemd, maar in hun blootje.

Waakzaam zijn betekent: het woord van Christus geloven, eraan vasthouden en het bewaren. Slapen betekent: dat woord *niet* geloven, het loslaten en het vergeten. In zijn brief aan de Thessalonicenzen maakt de apostel Paulus onderscheid tussen ongelovigen en gelovigen waar het de komst van de Messias betreft. Over de eerste groep zegt hij:

“Wanneer zij zullen zeggen: Vrede en veiligheid, dan zal een plotseling verderf over hen komen zoals de barensood over een zwangere, en zij zullen geenszins ontkomen” (1 Thessalonicenzen 5:3)

En tegen de tweede groep:

“Maar u, broeders, bent niet in de duisternis, zodat die dag u als een dief zou overvallen, want u bent allen zonen van het licht en zonen van de dag” (1 Thessalonicenzen 5:4)

Wie het woord van Christus vasthouden, behoren tot de tweede groep, wie het licht van dat woord verwerpen, tot de eerste.

Vers 4

Maar u hebt enkele namen in Sardis die hun kleren niet bevekt hebben, en zij zullen met Mij wandelen in witte [kleren], omdat zij het waard zijn. In het boek Openbaring is “namen” een aanduiding van “mensen hoofd voor hoofd”, individuen die God geschapen heeft en die Hij bij name kent. In het elfde hoofdstuk wordt de stad Jeruzalem door een grote aardbeving getroffen, waarbij het tiende deel van de huizen instort en “zevenduizend *namen* van mensen” worden gedood (11:13).

Lukas gebruikt dezelfde uitdrukking in het boek Handelingen. Toen Matthias werd gekozen als vervanger van Judas, was “het aantal *namen* dat bijeen was ongeveer honderdtwintig” (Handelingen 1:15, Gr.). Het gebruik van het woord “namen” als aanduiding van “personen” of “individuen” is ontleend aan de Hebreeuwse Bijbel. Tijdens volkstellingen werden Israëlieten geregistreerd “volgens het aantal van hun namen” (zie b.v. Numeri 1:2,18,20,22,24,26,28,30, 32,34,36,38,40,42; 3:40,43; 26:53; 1 Kron.23:24). Zo telt God ook de sterren (Psalm 147:4, Jesaja 40:26).

Het werkwoord “bevekten” komt in het NT slechts drie maal voor. Wanneer wij iets doen maar betwijfelen of het wel geoorloofd is, “bevekten” we ons geweten: het is dan niet langer zuiver (1 Korinthe 8:7). Van de honderdvierenveertigduizend “eerstelingen voor God en het Lam” wordt in het boek Openbaring gezegd: “dezen zijn het die zich niet met vrouwen hebben bevekt, want zij zijn maagdelijk” (14:4). Johannes wil daarmee niet de gedachte doen postvatten dat het huwelijk een man onrein maakt. “Zich met vrouwen bevekten” heeft betrekking op religieuze ontucht zoals Israël die bedreef tijdens de woestijnreis, ter ere van de afgod Baäl-Peor (2:14, vgl. Numeri 25:1-2, 31:16 en Judas:4,7-8,10).

Binnen het NT schrijft ook Judas over “het kleed dat door het vlees bevekt is” (Judas:23). Daarbij gebruikt hij voor het woord “kleed” (Gr. *chitoo*) en voor “bevekten” (Gr. *spiloo*) echter andere uitdrukkingen dan de opgestane Christus. In de boodschap voor Sardis staat voor “kleren” het woord *himatia*, en voor “bevekten” het werkwoord *molunoo*. Een *chitoo* is een (over)hemd, een *himation* een “jurk” of lang gewaad.

De beeldspraak van het bevekten van het gewaad kan worden misverstaan. In een katholiek commentaar las ik: “De goede werken zijn als een kleed waarmee de mens zich in de loop van zijn leven bekleedt om netjes bevonden te worden bij het oordeel, de mens zonder goede werken... is afkeurenswaardig”. Maar de gedachte in de Bijbel is niet dat de mens voor zichzelf een kleed moet weven! Openbaring 3:4 laat zien, dat God de hoorders een fraai gewaad *gegeven* heeft,

dat niet vuil mag worden. Het betreft een koninklijk en priesterlijk tenue. De “slaven” van Christus zullen de lof van hun Heer immers als volgt bezingen:

“Hem die ons liefheeft en ons van onze zonden heeft verlost door zijn bloed, en ons gemaakt heeft tot een koninkrijk, tot priesters voor zijn God en Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in de eeuwen der eeuwen!” (1:6)

De vierentwintig oudsten in de hemelse troonzaal, die ook witte kleren dragen en gouden kronen op hun hoofden hebben (4:4), prijzen de Messias als volgt:

“U bent waard het boek te nemen en zijn zegels te openen; want U bent geslacht en hebt voor God gekocht met uw bloed uit elk geslacht en taal en volk en natie, en hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters; en zij zullen over de aarde regeren” (5:9-10)

Wanneer Christus in heerlijkheid verschijnt, dan draagt ook Hij een *himation*, en op dat gewaad staat geschreven:

“Koning van de koningen en Heer van de heren” (19:16)

Wie zijn kleren schoon houdt, “wordt bekleed met witte kleren” (3:5) en zal met de Mensenzoon wandelen in het wit (3:4). De Messias deelt zulke kleren uit (3:18). In het twintigste hoofdstuk lezen we, hoe de belofte wordt vervuld:

“Zij zullen priesters van God en van Christus zijn en met Hem <de> duizend jaren regeren” (20:6)

De “engel” van de gemeente heeft opdracht om als een ster licht te verspreiden in de donkere nacht, door het woord van God te laten schijnen. De hoorders in Sardes zijn geroepen om als priester-koningen met de Messias te gaan regeren in zijn komend rijk. Een priester hoort aandachtig naar het woord van God te luisteren en dit te bewaren om het aan anderen te kunnen doorgeven (vgl. 1:3). Een regent moet gehoor geven aan de opdrachten van de landsvorst om diens rijk fatsoenlijk te kunnen besturen. Een priester of een regent die dat doet, heeft een blazoen zonder smet en zal lof oogsten. Wie echter mensenwoord, eigen inzichten, “vlees” in de plaats stelt van het woord van God, zodat hij zijn roeping ontrouw wordt, die “bevlekt zijn gewaad”. Zo iemand gedraagt zich niet “waardig” zijn roeping, d.w.z. zijn gedrag is niet met die roeping in overeenstemming.

Vers 5

Wie overwint, die zal bekleed worden met witte kleren en Ik zal zijn naam geenszins uitwissen uit het boek van het leven, en Ik zal zijn naam belijden voor mijn Vader en voor zijn engelen. “Wie overwint” betekent gezien het tekstverband “wie het woord bewaart en dit vasthoudt totdat Ik kom”. Maar het kan ook betekenen: “wie wakker wordt, opnieuw gaat luisteren naar het woord en het voortaan bewaart”. Zo iemand zal “bekleed worden met witte kleren”. Niet alleen wie voortdurend trouw was, ook wie met een schok wakker werd toen de betekenis van de boodschap van de opgestane Christus tot hem doordrong, zal bekleed worden met witte kleren. Zo iemand heeft zijn “gewaad gewassen en wit gemaakt in het bloed van het Lam” (7:14, 22:14). Hij heeft zich bekeerd, zijn zonde beleden en zich door het Lam laten reinigen (1 Joh.1:9).

Als iemands naam gewist is uit het boek van het leven, zal die persoon bij het oordeel van de grote witte troon in de poel van vuur worden geworpen (20:15). Hij zal tijdens de tweede toekomstige eeuw, het tijdperk van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, niet leven maar zich in de vuurpoel bevinden, dat is de “tweede dood” (20:14). Zo iemand heeft geen “eeuwig leven”, maar zal pas bij het einde van de eeuwen worden levend gemaakt (1 Korinthe 15:20-28).

Uit de Torah blijkt dat wie afgoden gaat dienen en zich van de Ene afwendt, het gevaar loopt dat zijn naam wordt uitgewist (Deuteronomium 9:14, 29:14-20). Maar de namen van Israëlieten die het verbond trouw blijven of de Godsspraak van de opgestane Messias ter harte nemen en zich bekeren, zullen “beslist niet” (Gr. *ou mee*) worden gewist. Bij het aanbreken van de dag des Heren zullen de “slaven van God” in de verleiding komen om het beest of zijn beeld te gaan aanbidden en diens merkteken op de hand of op het voorhoofd te gaan dragen (14:9-12).

Tegen zijn leerlingen heeft Jezus eens gezegd:

“Ieder dan die Mij zal belijden voor de mensen, die zal ook Ik belijden voor mijn Vader die in <de> hemelen is. Maar wie Mij verloochent voor de mensen, die zal ook Ik verloochenen voor mijn Vader die in <de> hemelen is” (Mattheüs 10:32-33)

“Wie zich voor Mij en mijn woorden schaamt onder dit overspelig en zondig geslacht, voor hem zal ook de Zoon des mensen zich schamen wanneer Hij komt in de heerlijkheid van zijn Vader, met de heilige engelen” (Markus 8:38, vgl. Lukas 9:26)

“Ik nu zeg u: Ieder die Mij belijdt voor de mensen, die zal ook de Zoon des mensen belijden voor de engelen van God. Maar wie Mij verloochent voor de mensen, zal verloochend worden worden voor de engelen van God” (Lukas 12:8-9)

Vandaar de oproep van de verheerlijkte Messias tot zijn “slaven” in Sardis om van gedachten te veranderen, niet wie komt in zijn eigen naam als Messias te aanvaarden, maar te blijven uitzien naar de komst van de ware Messias uit de hemel.

Vers 6

Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. “Wat de Geest tot de gemeenten zegt” is gezien het voorafgaande: “Blijf Mij belijden voor de mensen. Houd vast aan de openbaring van Mij die u via een engel en mijn slaaf Johannes hebt ontvangen, ook al lijkt het veel gemakkelijker om het beest te gaan vereren”.

Boodschap voor Filadelfia (3:7-13)

*“En aan de engel van de gemeente in Filadelfia schrijf:
Deze [dingen] zegt de Heilige, de Echte,
de Bezitter van de sleutel van David,
de Opener en niemand zal sluiten,
en de Sluiter en niemand zal openen.
Ik weet van u de werken.
Zie, Ik heb gegeven voor uw aangezicht een geopende deur
die niemand kan sluiten, want u hebt kleine kracht,
maar u bewaart van Mij het woord en u verloochent niet de naam van Mij.
Zie, Ik geef uit de synagoge van satan,
van hen die zeggen dat ze Joden zijn en zijn het niet, maar liegen:
Zie, Ik zal maken dat ze zullen komen en zich neerbuigen voor uw voeten,
en zullen weten dat Ik u liefheb.
Omdat u bewaart het woord van de volharding van Mij,
zal Ik u bewaren uit het uur van de verzoeking
dat op het punt staat te komen over heel de bewoonde wereld
om te beproeven de bewoners van de aarde.
Ik kom snel, houd wat u hebt, opdat niemand uw krans ontvangt.
De overwinnende zal ik maken tot een zuil in de tempel van mijn God,
en hij zal er zeker niet meer uitgaan, en Ik zal schrijven op hem
de naam van mijn God en de naam van de stad van mijn God,
het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel neerdaalt van mijn God,
en mijn nieuwe naam.
Wie [enkelvoud] een oor heeft, hore wat de Geest zegt tot de gemeenten.*

Vers 7

En schrijf aan de engel van de gemeente in Filadelfia: Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, die de sleutel van David heeft, die opent en niemand zal sluiten, en die sluit en niemand opent. Filadelfia bestaat nog steeds, en heet tegenwoordig Alashehir. Van de gebouwen uit de oudheid is echter weinig overgebleven. De Mensenzoon die zich tot Filadelfia richt geeft niet drie aparte omschrijvingen van zijn persoon, maar slechts één. Het opschrift van de boodschap kan in het Nederlands als volgt worden weergegeven:

“Dit zegt de échte Heilige, die de sleutel van David heeft...”

De opgestane Here vereenzelvigd zich met Eljakim, de zoon van Hilkia, die de ontrouwe Sebna zou vervangen als “hofmaarschalk” of “huismeester” van het koninklijk paleis. Over deze Eljakim staat in de rol van Jesaja geschreven:

*“Hij zal als een vader zijn voor de inwoners van Jeruzalem en voor het huis van Juda. En **Ik zal de sleutel van het huis van David op zijn schouder leggen**; als hij opendoet, zal niemand sluiten; als hij sluit, zal niemand opendoen. Ik zal hem als een pin vastslaan in een stevige plaats, zodat hij een erezetel zal zijn voor het huis van zijn vader” (Jesaja 22:21-22).*

De naam Eljakim betekent: “de door God bevestigde”. De belofte: “Ik zal hem als een pin vastslaan” is een zinspeling op de naam van deze trouwe knecht. Zijn voorganger, Sebna, kwam er in Jesaja’s profetie slecht van af, die kreeg te horen:

“Zie, de HEERE werpt u weg met de werpkracht van een man, en rolt u op als een rol. Hij zal u helemaal ineenrollen tot een kluwen, als een bal naar een wijd uitgestrekt land werpen. Daar zult u sterven en daar zullen uw praalwagens zijn, u, schandvlek van het huis van uw heer! Ik zal u wegstoten uit uw ambt” (Jesaja 22:17-19)

Wat Jesaja in opdracht van God mocht aankondigen heeft plaatsgevonden tijdens de regering van koning Hizkia, toen de stad Jeruzalem werd belegerd door Sanherib. Maar de profetie zal in de toekomst nogmaals worden vervuld. Sebna is een type van de Antichrist, het in Openbaring 13 genoemde “beest”, en Eljakim is een type van Christus. In de tijd van “Jakobs benauwdheid” zal het beest in Jeruzalem de lakens uitdelen en met messiaanse pretenties optreden. Maar deze schandvlek op het wereldbestuur zal plotseling worden weggestoten en worden vervangen door de échte Messias, wiens troon in Jeruzalem blijvend wordt bevestigd (Lukas 1:32-33), en wiens woord met absoluut gezag is bekleed.

Vers 8

Ik weet uw werken, zie, Ik heb een geopende deur voor u gegeven, die niemand kan sluiten; want u hebt kleine kracht en u hebt mijn woord bewaard en mijn naam niet verloochend. Op meerdere plaatsen in het Nieuwe Testament lezen we dat God voor iemand een deur opent, of aan iemand een geopende deur geeft. Toen de Sadduceeën de apostelen in hechtenis hadden genomen

“opende een engel van de Heer ‘s nachts de deuren van de gevangenis, leidde hen naar buiten en zei: Gaat in de tempel staan” (Handelingen 5:17-20).

Toen de apostel Petrus in de gevangenis was gezet, werd hij door een engel naar buiten gevoerd, en de

“ijzeren poort die naar de stad leidde... ging vanzelf voor hen open” (Handelingen 12:6-10).

Toen Paulus van een zendingsreis terugkeerde, vertelde hij de gemeente in Antiochië dat God

“voor de heidenen de deur van het geloof geopend had” (Handelingen 14:27).

Toen Paulus en Silas in de gevangenis Gods lof zongen,

“ontstond er plotseling een grote aardbeving... en onmiddellijk gingen alle deuren open en van allen gingen de boeien los” (Handelingen 16:25-26).

In Efeze werd Paulus door vele tegenstanders bedreigd, maar

“er was voor hem een grote en krachtige deur geopend” (1 Korinthe 16:9).

In Troas trachtte de satan de apostel het spreken te beletten door hem in diskrediet te brengen, maar er werd “een deur voor hem geopend in de Heere” en God deed hem “in Christus triomferen” (2 Korinthe 2:10-12). In zijn brief aan de Kolossenzen vroeg Paulus om voorbede. De ontvangers van de brief moesten vragen of God voor hem en zijn medewerkers “de deur van het woord wilde openen” (Kolossenzen 4:3). Er staat niet: “**een** deur **voor** het woord” maar: “**de** deur **van** het woord”. Uit het volgende vers blijkt dat dit betekent dat Paulus helderheid van geest mocht ontvangen zodat hij kon spreken. De deur van het woord is de mond. Mentale belemmeringen kunnen iemand doen zwijgen, maar als God de deur van het woord opent, kan een mens het geheim van het evangelie uiteenzetten zoals het betaamt.

Een “geopende deur” is beeldspraak voor een mogelijkheid om aan een benarde situatie te ontsnappen. Ook in Handelingen 14:27 is dat het geval: voor heidenen die in slavernij, duisternis en onwetendheid verkeren wordt de deur van het geloof geopend zodat ze toegang krijgen tot de levende God (vgl. Jesaja 49:9). De strik van de tegenstander wordt verbroken, en zijn gevangenen worden bevrijd.

In Openbaring 3:8 is de betekenis dezelfde. Door eigen kracht kan de gemeente het Messiaanse rijk niet binnengaan, want haar kracht is klein. Maar de Messias heeft een geopende deur gegeven. Over die deur had hij op de Olijfberg gezegd:

“Waakt echter, terwijl u te allen tijde bidt dat u in staat zult zijn te ontkomen aan dit alles wat staat te gebeuren, en te bestaan voor de Zoon des mensen” (Lukas 21:36)

Via de geopende deur zal de gemeente kunnen ontkomen aan een groot gevaar dat haar bedreigt. Welk gevaar dat is wordt in het vervolg van de boodschap

verklaard. De opgestane Heer zal zijn gemeente “bewaren uit het uur van de beproeving dat over de hele bewoonde wereld zal komen om alle aardbewoners op de proef te stellen” (3:10).

De toevoeging dat “niemand die deur kan sluiten” is troostrijk. Al zijn het beest en zijn handlangers oppermachtig en al lijken ze hun onderdanen iedere ontsnappingsmogelijkheid te hebben ontnomen, ze kunnen niet verhinderen dat de gemeente van Filadelfia het koninkrijk van God binnengaat. De dwaling zal zó geraffineerd en de verzoeking zó sterk zijn dat indien dit mogelijk was zelfs Gods uitverkorenen zouden worden misleid – maar vanwege Gods bescherming zijn die onaantastbaar (Mattheüs 24:22,24, Markus 13:20,22).

“Mijn woord bewaard” kan betekenen: de Openbaring bewaard die de Messias via een engel aan zijn slaven heeft gezonden om hun te tonen wat spoedig moet gebeuren (1:1), de profetie van Christus benut als een lamp voor de voet (1:3, 22:7, 22:9). Ook kan het betekenen dat de (joodse) hoorders uit Filadelfia de “geboden van God” trouw zijn gebleven: de voorschriften van de Torah (12:17, 14:12), en dat ze hebben vastgehouden aan het onderwijs van Jezus (vgl. Johannes 17:6). De Messias heeft immers gezegd:

“Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als iemand mijn woord bewaart, zal hij [de] dood geenszins aanschouwen tot in eeuwigheid [Gr.: in de eeuw]” (Johannes 8:51)

“Mijn naam niet verloochend” duidt op een periode van vervolging waarin de gemeente trouw is gebleven. We vinden dezelfde uitdrukking in Openbaring 2:13 waar de Mensenzoon tegen de gelovigen in Pergamum zegt:

“U houdt vast aan mijn naam en het geloof in Mij hebt u niet verloochend, in de dagen waarin Antipas mijn trouwe getuige was, die gedood werd bij u waar de satan woont”.

Uit het vervolg van de boodschap blijkt, dat er ook in Filadelfia tegenstanders zijn: een “synagoge van de satan” (3:9), die de Messiaanse gemeenschap belastert (2:9) en het haar moeilijk maakt.

Vers 9

Zie, Ik geef [enigen] uit de synagoge van de satan, die zeggen dat zij Joden zijn en het niet zijn, maar liegen; zie, Ik zal maken dat zij komen en zich neerbuigen voor uw voeten en erkennen dat Ik u heb liefgehad. De belofte die de Mensenzoon uitspreekt, is een Bijbelwoord dat als een herhaald refrein terugkeert in de profetie van Jesaja.

“(De Egyptenaren, de Cusjieten en de Sabeërs...) zullen u navolgen, in boeien zullen zij overkomen, en voor u zullen zij zich buigen, zij zullen u smeken en zeggen: Voorzeker, God is bij u, en niemand anders; er is geen andere God” (Jesaja 45:14)

“Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal Mijn hand opheffen naar de heidenvolken, naar de volken zal Ik Mijn banier omhoogsteken. Dan zullen zij uw zonen brengen in de armen, en uw dochters zullen gedragen worden op de schouder. En koningen zullen uw verzorgers zijn, en hun vorstinnen uw voedsters. zij zullen zich voor u neerbuigen met het gezicht ter aarde en zij zullen het stof van uw voeten likken” (Jesaja 49:22-23)

“Ook zullen, zich buigend, naar u toe komen de kinderen van hen die u onderdrukt hebben, en allen die u verworpen hebben, zullen zich neerbuigen, aan uw voetzolen, en zij zullen u noemen: Stad van de HEERE, het Sion van de Heilige van Israël” (Jesaja 60:14)

“Hoor het woord van de HEERE, u die beeft voor Zijn woord: Uw broeders die u haten, die u verstoten vanwege Mijn Naam, zeggen: Laat de HEERE verheerlijkt worden! Maar Hij zal verschijnen tot uw blijdschap, zij daarentegen zullen beschaamd worden” (Jesaja 66:5)

“Zie, Ik doe de vrede naar haar [d.i. Jeruzalem] toestromen als een rivier, en de luister van de heidenvolken, als een wegspoelende beek... dan zal de hand van de HEERE gekend worden door Zijn dienaren, maar op Zijn vijanden zal Hij toornig zijn” (Jesaja 66:12,14)

De grondgedachte in deze profetieën is, dat niet-Joden, behorend tot de heidenvolken, en Joden die afvallig waren geworden zich voor trouwe Israëlieten zullen neerbuigen wanneer de HERE zich over Israël heeft ontfermd en Zijn heerlijkheid naar Jeruzalem is teruggekeerd. Wie Israël eens vervolgd zullen uiteindelijk Israëls onderdanen en sympathisanten worden!

In Filadelfia zijn er niet-Joden die beweren Joden te zijn of de plaats van Israël te hebben ingenomen. Ook vandaag zijn er zulke mensen: islamieten die zich beschouwen als het ware nageslacht van Abraham, en christenen die zichzelf bestempelen als het ware, geestelijke Israël. De Mensenzoon geeft een kernachtige omschrijving van de denkbeelden van zulke godsdienstige stromingen: “Zij zeggen dat zij Joden zijn, en zijn het niet”. Groeperingen die zich beschouwen als het ware Israël hebben het Joodse volk de eeuwen door belasterd, tegengewerkt, vervolgd en het leven zuur gemaakt. Wanneer de Mensenzoon verschijnt, komt daaraan een definitief einde. Dan zullen de vervolgers erkennen dat God Israël heeft liefgehad. Ze zullen zich aan het Joodse

volk onderwerpen, en voortaan naar Jeruzalem optrekken om Israëls God te vereren (Zacharia 14:16 e.v., Jesaja 2:1-5, Micha 4:1-3).

Vers 10

Omdat u het woord van mijn volharding hebt bewaard, zal Ik ook u bewaren voor het uur van de verzoeking, dat over het hele aardrijk zal komen, om te verzoeken hen die op de aarde wonen. Het woord volharding (Gr. *hupomonè*) betekent “eronder blijven”, de schouders zetten onder tegenstand en moeilijkheden, en zware omstandigheden blijmoedig dragen. In het boek Openbaring was deze deugd al eerder genoemd. De ziener Johannes was de broeder van de lezers en hun “mededeelgenoot in de verdrukking en het koninkrijk en de *volharding in Jezus*” (1:9). De “slaven” van de Messias in de stad Eféze bezaten *volharding*. Ze hadden verdragen ter wille van Zijn naam en waren niet moe geworden (2:2,3). Ook in Thyatira was er sprake van *volharding*; men was daarin gegroeid want de laatste werken waren meer dan de eerste (2:19). In Filadelfia heeft “volharding” betrekking op het verdragen van de smaad en laster van de “synagoge van de satan” (3:9).

In de tijd van het einde zal de “synagoge van de satan” de spot drijven met het geloof in Jezus: “Heeft die Jezus van jullie soms vrede gebracht? Hij werd gedood, en op zijn kruisiging volgden duizenden jaren vol conflicten. Hij kan onmogelijk de messias zijn geweest”, zegt de synagoge van de tegenstander. “Waarom aanvaardden jullie onze leider niet als de messias? Die heeft *werkelijk* vrede gebracht, kijk maar om je heen. Wij vereren *hém*”. Ondanks zulke aantijgingen, die met economische repressie gepaard gaan (vgl. Openbaring 2:9), heeft de gemeente in Filadelfia “het woord van Christus’ volharding” bewaard.

Over zulke volharding schreef Petrus:

“... Dát is genade, als iemand droeve dingen verdraagt ter wille van het geweten voor God, terwijl hij onrechtvaardig lijdt... als u volhardt terwijl u goed doet en lijdt, dát is genade bij God. Want hiertoe bent u geroepen, omdat ook Christus voor u geleden en u een voorbeeld nagelaten heeft, opdat u zijn voetstappen navolgt. Hij, die geen zonde heeft gedaan en geen bedrog werd in zijn mond gevonden, die als Hij uitgescholden werd, niet terugschold, als Hij leed, niet dreigde, maar zich overgaf aan Hem die rechtvaardig oordeelt” (1 Petrus 2:19-23)

De hoorders in Filadelfia hebben vastgehouden aan het woord van Christus, dat “een slaaf niet meer is dan zijn heer”. Ze hebben tegenstand blijmoedig verdragen, geen kwaad met kwaad vergolden maar hun situatie overgegeven aan God. Vanwege hun trouw krijgen ze een machtige belofte: de Messias zal

hen bewaren uit “het uur van de beproeving (Gr. *peirasmos*), dat over de hele bewoonde wereld (Gr. *oikoumenè*) zal komen, om op de proef te stellen (Gr. *peirazoo*) hen die op de aarde (of: op het land) wonen”. De apostel Paulus geeft van dit “uur” de volgende beschrijving:

“[De dag van de Heer komt niet] als niet eerst de afval gekomen is en de mens van de zonde geopenbaard is, de zoon van het verderf, die zich verzet en zich verheft tegen al wat God heet of een voorwerp van verering is, zodat hij in de tempel van God gaat zitten en zichzelf vertoont dat hij god is... hem, wiens komst naar [de] werking van de satan is met allerlei kracht en tekenen en wonderen van [de] leugen, en met allerlei bedrog van [de] ongerechtigheid voor hen die verloren gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen om behouden te worden. En daarom zendt God hun een werking van [de] dwaling om de leugen te geloven, opdat allen geoordeeld worden die de waarheid niet hebben geloofd, maar een welgevallen hebben gehad in de ongerechtigheid” (2 Thessalonicenzen 2:3-4,9-12).

Israëls leiders hebben de prediking van het nabije koninkrijk door Jezus en zijn voorloper, Johannes de Doper, afgewezen. Ondanks het feit dat de profetieën over de “roepende in de woestijn” en de komst van Elia in het optreden van de Doper werden vervuld, wilden ze naar hem niet luisteren. Hoewel de “krachten van de komende eeuw” zich manifesteerden in het optreden van Jezus (Hebreeën 6:5) - blinden konden zien, kreupelen liepen, melaatsen werden gereinigd, doven hoorden, doden werden opgewekt, en aan armen werd het goede nieuws verkondigd (Lukas 7:22) – namen ze aanstoot aan Hem, haatten Hem en brachten Hem ter dood. Ze “hebben de liefde tot de waarheid niet aangenomen om behouden te worden”. Precies hetzelfde kan worden gezegd van de volken en hun leiders. Hoewel ze de waarheid aangaande de éne God en zijn Zoon hebben gehoord, hebben ze hun vertrouwen niet gevestigd op Zijn rijk van vrede dat komt.

Daarom “zendt God hun een werking van de dwaling om de leugen te geloven”. Hij zond die al in de oudheid, toen er vele valse messiassen onder het volk opraden, maar Hij zal die nog eens zenden wanneer de dag des Heren aanbreekt, en ditmaal tot de ganse aarde. DE valse messias bij uitstek zal dan op het toneel verschijnen. Hij zal “allerlei kracht en tekenen en wonderen” doen maar het zijn “wonderen van de leugen” want ze roepen op tot afval van de levende God. Zo zal de mensheid op de proef worden gesteld: Heeft men liefde tot de waarheid, of behagen in de ongerechtigheid? Vele Israëlieten zullen zich *niet* laten meeslepen. Hun ogen zullen opengaan wanneer de valse messias zijn beeld in de tempel plaatst om zich als god te laten vereren. Vele inwoners van de stad en van het gewest Judéa zullen dan vluchten naar de woestijn (Mattheüs 24:15-22, Openbaring 12:6).

De vervulling van Jezus' belofte is door Johannes beschreven in Openbaring 12:6 en 14. De Messias zal zijn trouwe slaven bewaren voor (Gr. *ek*, d.w.z. "uit") het uur van de verzoeking doordat Hij voor hen "een plaats heeft in de woestijn, door God bereid" waar ze "twaalfhonderdzestig dagen worden gevoed", "een tijd en tijden en een halve tijd", "*buiten het gezicht van de slang*". Vanuit Judea zal men naar die plaats vluchten zodra men het beeld van het beest in de tempel ziet staan (Mattheüs 24:15 e.v.). Pelgrims uit Filadelfia kunnen tot die vluchtelingen behoren. Misschien worden gelovigen uit die stad ook op andere wijze naar de plek in de woestijn gebracht. Gedragen door de "twee vleugels van de grote arend" die in Openbaring 12:14 worden genoemd, en die in het licht van Exodus 19:4 moeten worden beschouwd als aanduiding van een Goddelijk ingrijpen.

Omdat de plek in de woestijn "buiten het gezicht van de slang" ligt, worden wie zich daar bevinden "uit het uur van de verzoeking gehouden" (zoals Openbaring 3:10 letterlijk luidt). Ze zijn veilig voor het woeden van de draak en zijn handlangers: het beest uit de zee en het beest uit het land.

Vers 11

Ik kom spoedig, houd wat u hebt, opdat niemand uw kroon neemt. "Ik kom spoedig" is in het laatste Bijbelboek een telkens terugkerend refrein. Vijf keer horen we: "Ik kom spoedig" (2:16, 3:11, 22:7, 22:12, 22:20). Twee keer staat er: "Ik kom" (2:5, 2:25). Eén keer: "Als u dan niet waakt, zal Ik komen als een dief" (3:3). En één keer: "Zie, Ik sta aan de deur" (3:20). Twee maal horen we: "De tijd is nabij!" (1:3, 22:10). Wat in de Openbaring wordt beschreven "moet spoedig gebeuren" (1:1), "met haast" (22:6).

Voor Gods "slaven" (1:1) die leven op "s' Heren dag" (1:10) is de komst van de Messias zeer nabij. Wie ziet dat de "mens der wetteloosheid" zich in Jeruzalem als god laat vereren, mag weten dat de wederkomst binnen enkele jaren zal plaatsvinden.

Wat de gemeente heeft en moet houden (letterlijk: "vasthouden", Gr. *krateo*) is "Mijn woord", d.w.z. het woord van Christus, de inhoud van het boek Openbaring, en "Mijn naam" (vgl. 3:8). Ze moet zich niet laten afbrengen van de belijdenis dat Jezus de ware Messias is die uit de hemel zal neerdalen zoals Hij eens ten hemel is gevaren. Ze moet beseffen dat de persoon die zich in Judea laat vereren een Sebna is, een schandvlek op het huis van zijn heer, en spoedig door een Eljakim zal worden vervangen.

Een trouwe slaaf die afvallig wordt kan de prijs mislopen. En een slechte slaaf die zich bekeert kan een erekrans ontvangen. “Blijf trouw” zegt de Mensenzoon, “zodat je kroon niet op andermans hoofd terecht komt. Laat je niet misleiden, maar houdt vast aan Mijn woord. Beschouw wat er op aarde plaatsvindt in het licht van Gods grote toekomst. Blijf alles verwachten van Mij”.

Vers 12

Wie overwint, die zal Ik maken tot een pilaar in de tempel van mijn God en hij zal geenszins meer daaruit weggaan; en Ik zal op hem schrijven de naam van mijn God en de naam van de stad van mijn God, het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel neerdaalt van mijn God, en mijn nieuwe naam. Over de beeldspraak in vers 12 hebben uitleggers zich het hoofd gebroken. Waarom wordt de gelovige die overwint met een “zuil” of een “pilaar” (Gr. *stylos*) vergeleken? Uiteenlopende oplossingen zijn aangedragen – terwijl het juiste antwoord gewoon in de tekst staat! Wie overwint hoeft Gods tempel nooit meer te verlaten. “Geenszins meer” is in de oorspronkelijke taal een dubbele ontkenning (*ou mèn*), wij zouden zeggen “beslist niet”.

Koning David verlangde vurig naar wat de overwinnaar in Filadelfia wordt beloofd. De koning dichtte:

*“Eén ding heb ik van de HEERE verlangd,
dát zal ik zoeken:
dat ik wonen mag in het huis van de HEERE,
al de dagen van mijn leven,
om de lieflijkheid van de HEERE te aanschouwen
en te onderzoeken in Zijn tempel”* (Psalm 27:4)

Wanneer de tempel in de toekomst zal zijn herbouwd, zullen vrome Joden de gewoonte hebben om meerdere malen per jaar naar Jeruzalem te reizen, op de “hoogtijden” of “feesten” van de HERE. Wanneer de dag des Heren aanbreekt, zullen ze dat niet meer kunnen doen. Dan zal er in de tempel een “gruwel van verwoesting” worden opgericht (Mattheüs 24:15) en pelgrims die de HEER trouw willen blijven zullen overhaast moeten vluchten naar de bergen (Mattheüs 24:16-18, Openbaring 12:6). Wie in de stad blijft, wordt gedwongen om die “gruwel” aanbidden. Wie daartoe niet bereid is, wordt gedood.

Je moet een merkteken op je rechterhand of je voorhoofd dragen: de naam van het beest of het getal van zijn naam, om in de stad te kunnen blijven (13:15-17, 14:11, 19:20, 20:4). Vanwege de godslasterlijke aard van dat teken (13:1, 14:9-10) zullen wetsgetrouwe Joden het niet willen ontvangen. Wie het teken weigert en niet naar de woestijn is gevluht, wacht gevangenschap en dood (13:10).

In dát kader belooft de Mensenzoon dat wie overwint de tempel van God *nooit meer* zal verlaten en een merkteken *van God* zal ontvangen. De vervulling van die belofte wordt in het laatste Bijbelboek als volgt beschreven:

“... de troon van God en van het Lam zal daarin [in het nieuwe Jeruzalem] zijn en zijn slaven zullen Hem dienen, en zij zullen zijn aangezicht zien en zijn naam zal op hun voorhoofden zijn” (22:4)

Wanneer de naam van God (of het Lam) op je is geschreven, dan behoort je tot Gods huis. Je mag dan “Zijn aangezicht zien” en “Hem dienen”. Dichtbij Hem staan, Zijn stem horen en behoren tot Zijn “hofhouding”. Als uitverkoren dienaar tussen de HERE en Zijn schepping instaan.

Wanneer de naam van de stad van God op je is geschreven, dan heb je burgerrecht in het nieuwe Jeruzalem. Een letterlijke tempel – in de zin van een gebouw – is er in die stad niet (21:22), maar alle inwoners zullen in de nabijheid van God en zijn Gezalfde verkeren en gezamenlijk een levende tempel vormen. In feite is de hele stad een “heilige der heiligen”, want er staat geschreven: “haar lengte, breedte en hoogte zijn gelijk” (21:17). Bij het heilige der heiligen van Salomo’s tempel was dat ook het geval.

De profeet Jesaja had al aangekondigd dat de nakomelingen van Jakob, de inwoners van Juda en van de stad Jeruzalem in de toekomst nieuwe namen zullen ontvangen:

*“De heidenvolken zullen uw gerechtigheid zien en alle koningen uw luister; **u zult met een nieuwe naam genoemd worden, die de mond van de HEERE bepalen zal**” (Jesaja 62:2)*

*“U [afgodendienaars] zult uw naam voor Mijn uitverkorenen achterlaten als een vloekwoord en de Heere HEERE zal u doden, maar **Zijn dienaren zal Hij noemen met een andere naam**, zodat wie zich zegenen zal op aarde, zich zal zegenen in de God van de waarheid, en wie zweren zal op aarde, zal zweren bij de God van de waarheid, omdat de benauwdheden van vroeger vergeten zullen zijn, omdat zij verborgen zullen zijn voor Mijn ogen” (Jesaja 65:15-16)*

Uit Openbaring 3:12 blijkt dat de Mensenzoon als een trouwe “huismeester” in opdracht van de Schepper handelt. Hij duidt zijn Vader driemaal aan als: “mijn God”. Hij voorziet de overwinnaars van een opschrift zodat ze permanente toegang krijgen tot het nieuwe Jeruzalem, Gods “tabernakel” (21:3). Hij opent voor hen en niemand zal meer sluiten. Zijn volgelingen ontvangen ware rust, in tegenstelling tot de volgelingen van het beest (14:11).

Vers 13

Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. Gezien het voorafgaande is “wat de Geest tot de gemeenten zegt”: Wie vasthoudt aan Mijn woord en dat bewaart, zal weten wanneer hij moet vluchten naar de woestijn. Wie Mijn opdracht gehoorzaamt, zal veilig worden bewaard, en in het rijk dat komt voor altijd in Gods nabijheid mogen verkeren.

Boodschap voor Laodicea (3:14-22)

*“En aan de engel van de gemeente in Laodicea schrijf:
Deze [dingen] zegt de Amen, de Getuige, de Trouwe en Ware,
het begin van de schepping van God.
Ik weet van u de werken: dat u noch koel bent noch (kokend)heet.
Was u maar koel of (kokend)heet!
Omdat u lauw bent en noch (kokend)heet noch koel,
sta ik op het punt om u uit mijn mond te spuwen.
Omdat u zegt: Ik ben rijk en rijk geworden en heb nergens behoefte aan,
en u weet niet dat u de ellendige en beklagenswaardige
en arme en blinde en naakte bent, raad Ik u aan om van Mij te kopen:
goud dat gegloeid is uit het vuur, opdat u rijk wordt, en witte kleren,
opdat u iets aanhebt en de schande van uw naaktheid niet zichtbaar wordt,
en ogenzalf om uw ogen te zalven zodat u mag zien.
Allen voor wie Ik genegenheid koester wijs Ik op hun fouten en voed Ik op.
Kook dan van ijver en verander van gedachten!
Zie, Ik heb aan de deur gestaan en Ik klop.
Als iemand het geluid van Mij hoort en de deur opendoet,
zal Ik bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden, en hij met Mij.
Aan de overwinnende zal Ik geven, aan hém, om met Mij te zitten in mijn troon,
zoals Ik overwin en gezeten ben met mijn Vader in Zijn troon.
Wie [enkelvoud] een oor heeft, hore wat de Geest zegt tot de gemeenten.*

Vers 14

En schrijf aan de engel van de gemeente in Laodicéa: Dit zegt de Amen, de trouwe en waarachtige getuige, het begin van de schepping van God. Hoewel Laodicea niet meer bestaat, zijn er in de vlakte waar de stad heeft gelegen (bij Denizli) nog wel vele overblijfselen te zien, waaronder een ruïne van het theater.

De omschrijvingen die de Afzender aan het begin van de boodschap geeft vormen een eenheid. Er staat:

“Dit zegt de Zó-zal-het-zijn, de betrouwbare en exacte weergave van hoe-het-zal-wezen, het begin van de schepping van God”.

Uit de woordvolgorde blijkt dat de spreker het oog heeft op Gods *nieuwe* schepping. Dat blijkt ook uit de manier waarop het begrip “getrouwe getuige” wordt gebruikt in hoofdstuk 1:

“Genade zij u en vrede... van Jezus Christus, de trouwe getuige, de eerstgeborene uit de doden...” (1:4-5)

Aan de uit de doden opgestane Messias kun je zien wat de eindbestemming is van alle gestorvenen. Hij is de "Eerstgeborene", de overigen zullen Hem volgen. Hij is het begin van de nieuwe mensheid (vgl. 1 Korinthe 15:22). Daarom heet hij "Mensenzoon" en "laatste Adam" (1 Korinthe 15:45).

Het Griekse woord *archè*, dat in 3:14 is vertaald als "begin", kan ook "oorsprong" betekenen. De verheerlijkte Messias is niet alleen de eerste nieuwe mens, maar ook de bron van het ware en blijvende leven dat de hele mensheid zal ontvangen.

Dat de Opgestane zich op deze manier presenteert houdt verband met de beweringen van het beest, dat zich als Messias laat vereren. Niet het beest is de waarachtige getuige, niet aan hem kun je zien wat eeuwig leven is, maar aan Jezus. Niet het beest moet je met verbazing achterna lopen (13:3-4), maar Hem die een dode is geweest en die werkelijk levend is geworden (1:18). Niet wie komt in zijn eigen naam moet je aannemen maar wie kwam in de naam van zijn Vader (Johannes 5:43) en de eer zocht van de Schepper. Niet het beest zal in de komende eeuw op de troon zitten maar Jezus.

Vers 15

Ik weet uw werken, dat u niet koud bent en niet heet. Was u maar koud of heet! "Niet koud en niet heet" beschrijft de reactie van de gemeente op Gods openbaring. De spreker gebruikt woorden die normaliter voor voedsel of drank worden gebruikt: heet is *zestos*, d.w.z. "kokend", en koud is *psuchros*, d.w.z. "koel" of "fris" (vgl. Mattheüs 10:42).

In Laodicéa is men van de plannen en bedoelingen van God op de hoogte, men is er mee vertrouwd. Maar men ijvert er niet voor (3:19) en men ziet niet uit naar hun vervulling. Men is wel tevreden met het bestaan zoals dat is (3:17). Getuigen van de bedoelingen van de Schepper en van de wereld die komt? Nou nee, daarover kan men maar beter zwijgen, want dat zou onze handelsrelaties schaden.

Je kunt beter niet van het woord van God gehoord hebben en dus nog helemaal "koud" zijn dan een ontvanger zijn van die openbaring en er niet enthousiast over zijn. Tegen zijn discipelen heeft Jezus gezegd:

"De slaaf nu, die de wil van zijn heer heeft gekend, en [zich] niet bereid en niet naar zijn wil gedaan heeft, zal met vele [slagen] worden geslagen; maar wie die niet gekend en dingen gedaan heeft die slagen waard zijn, zal met weinige worden geslagen. Ieder nu wie veel gegeven is, van hem zal veel worden geëist;

en wie veel is toevertrouwd, van hem zal men des te meer vragen” (Lukas 12:47-48)

Vers 16

Daarom, omdat u lauw bent en niet heet of koud, zal Ik u uit mijn mond spuwen. Het werkwoord “spuwen” houdt verband met de beeldspraak van lauw voedsel, maar is ook bedoeld om Joodse hoorders wakker te schudden. Hun zal het als een bekende waarschuwing in de oren klinken. In de Torah heeft God immers gezegd:

*“U moet al Mijn verordeningen en al Mijn bepalingen in acht nemen en ze houden, zodat het land, waar Ik u heen breng om er te wonen, u niet zal **uitspuwen**” (Leviticus 20:22)*

*“Laat het land u niet **uitspuwen**, omdat u het verontreinigt, zoals het het heidenvolk dat er vóór u was, **uitgespuwd** heeft.” (Leviticus 18:28)*

In het Bijbels spraakgebruik is “wat in de mond is” of “wat de mond uitgaat” een aanduiding van “wat iemand zegt” (zie bijvoorbeeld Deuteronomium 18:18, Jesaja 45:23, 48:3, 55:11; Jeremia 1:9, 36:6; Ezechiël 3:17, 33:7). Het is alsof de Mensenzoon opmerkt: “Jullie zijn bestemd om mijn vleesgeworden woord voor de mensheid te zijn, de onderwijzers van de volken, maar als jullie je niet bekeren spuw Ik je uit – dan moet Ik tegen jullie zeggen: Ga weg van Mij!”

“Uit mijn mond spuwen” is de tegenpool van “maaltijd houden” (3:20). Wie de waarschuwing van Jezus in de wind slaat zal geen eenheid en harmonie met de Messias mogen beleven wanneer die in heerlijkheid is verschenen maar van Hem worden gescheiden en uit Zijn rijk worden verbannen. Hij zal niet de feestzaal mogen ingaan maar in de buitenste duisternis worden geworpen.

Vers 17

Omdat u zegt: Ik ben rijk en verrijkt en heb aan niets gebrek, en u weet niet dat u de ellendige, jammerlijke, arme, blinde en naakte bent... Wat Laodicea van zichzelf zegt is van toepassing bij het aanbreken van de dag van de Heer. De (Joodse) hoorders prijzen zich gelukkig. Ze zeggen: “We zijn rijk, worden steeds rijker en komen niets tekort”. Dezelfde situatie is beschreven door de apostel Paulus in zijn brief aan de Thessalonicenzen:

“... u weet zelf nauwkeurig dat [de] dag van [de] Heer komt als een dief in [de] nacht. Wanneer zij zullen zeggen: Vrede en veiligheid, dan zal een plotseling

verderf over hen komen zoals de barensnood over een zwangere, en zij zullen geenszins ontkomen” (1 Thessalonicenzen 5:3)

Wanneer de dag des Heren aanbreekt zullen de meeste Joden optimistisch gestemd zijn. Hun tempel zal zijn herbouwd, de eredienst hervat. Ze genieten voorspoed en vrede, een rust die eeuwenlang ongekend is geweest. Men zal de gunstige omstandigheden niet alleen toeschrijven aan de hand van God maar ook (en vooral) aan goede menselijke leiders en aan de verstandige politieke keuzes die deze hebben gemaakt.

In geestelijk opzicht is het volk er echter slecht aan toe. Men is tevreden met het hier en nu en men verlangt niet naar iets anders. Men heeft geen oog voor het feit dat er in politiek en economisch opzicht vrede en voorspoed heersen maar dat men innerlijk onveranderd is. Men beroemt zich op de eigen vaardigheden in plaats van op wat God doet en heeft gedaan. Men beseft niet dat men in groot gevaar verkeert.

Jesus beoordeelt de situatie anders dan de optimisten. Hij zegt: “U weet niet dat u de ellendige, jammerlijke, arme, blinde en naakte bent”. In de meeste vertalingen is het bepaald lidwoord weggelaten, maar het staat er echt. Laodicea is niet ellendig, maar DE ellendige. Van alle zeven gemeenten is zij er het ergst aan toe. “De arme” wordt in het volgende vers verklaard: ware rijkdom heeft men niet. Daar staat ook wat er wordt bedoeld met “de blinde”: men heeft geen geestelijk inzicht, men “weet niet” in welke toestand men verkeert, men kan de dingen niet in het juiste licht zien. “De naakte” is al even duidelijk: men beschikt niet over de “witte kleren” die in het boek Openbaring herhaaldelijk worden genoemd: rechtvaardige daden.

Het Griekse woord voor “de ellendige” (*talaiporos*) komt ook voor in de brief aan de Romeinen. Paulus schrijft:

“Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit dit lichaam van de dood?” (Romeinen 7:24)

Een ellendig mens is ten dode gedoemd en kan zichzelf onmogelijk van dat lot verlossen. Ook het woord voor “de jammerlijke” (*eleeinos*) komt buiten het boek Openbaring voor, in de eerste brief aan de Korinthiërs.

“Als wij alleen in dit leven op Christus onze hoop gevestigd hebben, zijn wij de ellendigste (beklagenswaardigste) van alle mensen” (1 Korinthe 15:19)

Wie bij het aanbreken van de dag des HEREN zijn hoop gevestigd heeft op “dit leven”, op vrede, voorspoed, vooruitgang en economische groei, is

beklagenswaardig. Want op die dag zal elke menselijke zekerheid juist wegvallen en alles waarop de mens trots is waardeloos blijken te zijn (Jesaja 2:10-22). Toekomst is er via Hem die de Opstanding en het Leven is, en die in de komende eeuw het eeuwige leven kan schenken.

Vers 18

...raad Ik u aan goud van Mij te kopen, gelouterd door vuur, opdat u rijk wordt; en witte kleren, opdat u bekleed wordt en de schande van uw naaktheid niet openbaar wordt; en ogenzalf om uw ogen te zalven, opdat u kunt kijken. De beeldspraak van een handelstransactie is ontleend aan de profeet Jesaja die in opdracht van de HEERE tegen het volk Israël moest zeggen:

“Waarom weegt gij geld af voor wat geen brood is en uw vermogen voor wat niet verzadigen kan? Hoort aandachtig naar Mij, opdat gij het goede eet en uw ziel zich in overvloed verlustige. Neig uw oor en komt tot Mij; hoort, opdat uw ziel leve; Ik zal met u een eeuwig verbond sluiten: de betrouwbare genadebewijzen van David” (Jesaja 55:2-3)

Jesaja sprak over voedsel dat een mens blijvend verzadigen kan, in tegenstelling tot gewoon eten. De Mensenzoon spreekt over ware rijkdom en kleding die blijvend bedekt, in tegenstelling tot aardse schatten die door mot en roest worden verteerd. De belofte van het “eeuwig verbond” en de “betrouwbare genadebewijzen van David” vinden we zowel in Jesaja 55:3 als in de boodschap voor Laodicea (3:21). Het gaat om de komst van het rijk van de Messias, de Zoon van David die blijvend op Davids troon zal zitten.

Tegenover handelaars gedraagt Christus zich als een koopman. Hij raadt de Laodiceërs aan om “bij Hem te kopen”. Maar uit Jesaja’s profetie blijkt dat er van betaling door de kopers geen sprake kan zijn.

“O, alle dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet; ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk” (Jesaja 55:1)

God geeft het ware voedsel (of de echte rijkdom) helemaal gratis, voor niets, uit genade.

“Goud, gelouterd door vuur” is een bekend bijbels beeld. De apostel Petrus schreef aan Joden in de diaspora dat ze zich konden verheugen in de redding die in de laatste tijd geopenbaard zou worden, ook al werden ze voor korte tijd misschien bedroefd door allerlei verzoekingingen,

“opdat de beproefdheid van uw geloof, veel kostbaarder dan die van goud dat vergankelijk is en door vuur beproefd wordt, blijkt te zijn tot lof en heerlijkheid en eer bij de openbaring van Jezus Christus” (1 Petrus 1:7)

Aan het eind van zijn brief schreef hij:

“Geliefden, laat de vuurgloed in uw midden die tot uw beproeving dient, u niet bevreemden alsof u iets vreemds overkwam; maar naarmate u deel hebt aan het lijden van Christus, verblijdt u, opdat u zich ook verblijdt met vreugdegejuich bij de openbaring van zijn heerlijkheid. Als u in de naam van Christus smaadt lijdt, bent u gelukkig...” (1 Petrus 4:12-14)

Jakobus, die zich eveneens richtte tot Joden in de diaspora, gaf het volgende commentaar:

“Acht het enkel vreugde, mijn broeders, wanneer u in allerlei verzoeken valt, daar u weet dat de beproefdheid van uw geloof volharding bewerkt” (Jakobus 1:2-3)

Het kostbare, beproefde geloof dat Jezus aanbeveelt, is vertrouwen in Hem. Dat geloof is kostbaarder dan goud en maakt zijn bezitter werkelijk rijk want Hij heeft gezegd:

“Wie in Mij gelooft, zal leven, ook al sterft hij; en ieder die leeft en in Mij gelooft, sterft geenszins in eeuwigheid” (Johannes 11:26)

Wie in Hem gelooft kan verhogering of terechtstelling riskeren en weigeren om het beest te aanbidden. Want de Messias zal zijn trouwe slaven uit de doden opwekken en hen doen opstaan in onvergankelijkheid. We zijn daarmee terug bij het begin van de Godsspraak. Het zál zo zijn, de Mensenzoon is de betrouwbare Getuige die waarheid spreekt, Begin en Oorsprong van de nieuwe schepping.

“Witte kleren” worden in het boek Openbaring op meerdere plaatsen vermeld. De eerste passage is veelbetekenend:

“Maar u hebt enkele namen in Sardis die hun kleren niet bevlekt hebben, en zij zullen met Mij wandelen in witte kleren, omdat zij het waard zijn. Wie overwint, die zal bekleed worden met witte kleren...” (3:4-5)

Hier blijkt dat de witte kleren een symbool zijn van overwinning en nodig zijn om de Messias te kunnen vergezellen. In een later visioen blijkt dit eveneens, want daar hoort Johannes:

“Laten wij blij zijn en ons verheugen en Hem [d.i. God] de heerlijkheid geven, want de bruiloft van het Lam is gekomen en zijn vrouw heeft zich gereedgemaakt; en haar is gegeven bekleed te zijn met blinkend, rein, fijn linnen” (19:7)

De oudsten in de hemelse raadsvergadering, die voortdurend in de nabijheid van Gods troon verkeren, en de ruiters van de hemelse legermacht dragen zulke kleren (4:4, 19:14).

Aan martelaars die worden gedood vanwege “het woord van God en het getuigenis dat zij hadden” zal *post mortem* “een lang wit kleed” worden gegeven (6:9-11). Overwinnaars “die uit de grote verdrukking komen” (7:14) vormen uiteindelijk een “grote menigte die niemand kan tellen”, “bekleed met lange witte kleren” (7:9,13).

Over die “witte kleren” worden in het laatste Bijbelboek belangrijke dingen opgemerkt.

1. Het gewaad van de overwinnaars was aanvankelijk vuil. “Zij hebben hun lange kleren *gewassen* en ze wit *gemaakt* in het bloed van het Lam” (7:14). Alleen wie zijn kleren heeft gereinigd, kan het nieuwe Jeruzalem binnengaan en eten van de boom des levens (22:14).
2. Het “blinkend, rein, fijn linnen” van het gewaad bestaat uit “de gerechtigheden [d.w.z. de rechtvaardige daden] van de heiligen” (19:8).
3. Wie niet over een wit gewaad beschikt is “naakt”, ook al beseft hij dat niet (3:17). Wanneer de dag des HEREN, de grote dag van de Almachtige, aanbreekt zal die naaktheid op beschamende wijze zichtbaar worden (3:18, 16:15)

Terwijl “goud” de kostbaarheid en onvergankelijkheid uitdrukt van de band met Christus en van het eeuwige leven dat Hij geeft, beelden “witte kleren” de zondeloosheid van dat bestaan uit. Eigen werken van een zondig mens zijn niet meer dan vossen (Jesaja 64:6). Wanneer ze op de proef worden gesteld, blijken ze niets waard te zijn en de menselijke naaktheid niet te kunnen bedekken. Wie beseft dat zijn werken tekortschieten zal “zijn kleren wassen in het bloed van Lam”, d.w.z. gaan vertrouwen op de gekruisigde en opgestane Messias die zijn eigen leven (ziel, of bloed) in de zijnen legt en door hen wil werken. Zo iemand ziet er naar uit om voor Christus te leven en bij Christus’ komst met witte kleren te worden bekleed, d.w.z. met volmaakte heiligheid en zondeloosheid.

Over “ogenzalf” (Gr. *kollourion*) wordt alleen gesproken in Openbaring 3:18. Maar in de Bijbel wordt op vele plaatsen gezegd dat God of de Messias de ogen van blinden opent (Psalm 146:8, Jesaja 29:18, Mattheüs 11:4-6, 20:31-34; Lukas 4:18-20, 7:22-23). Zo is het ook hier: Alleen Hij kan blinden ziende maken. Wie van Hem “ogenzalf koopt”, begint zijn eigen situatie te beoordelen zoals God die beoordeelt, en gaat met geestelijk inzicht naar de dingen kijken.

Vers 19

Allen die Ik liefheb, bestraf en tuchtig Ik; wees dan ijverig en bekeer u. Voor “liefheb” staat in het Grieks het werkwoord *phileoo*. Het is een ontroerende uitspraak. Terwijl de Laodiceërs niet warmlopen voor Gods komend rijk, zegt het vleesgeworden Woord tegen hen: “Ik koester diepe genegenheid voor jullie”. De Amerikaanse geleerde James Strong (opsteller van een bekende concordantie) merkt op dat de werkwoorden *agapao* en *phileoo* qua betekenis niet tegenover elkaar staan, maar bijeenhoren. *Phileoo* is het koesteren van affectie voor een persoon, terwijl *agapao* aangeeft dat men de ander goed wil doen en geen kwaad. *Phileoo* is een zaak van het hart, *agapao* van het hoofd.

Het is alsof de opgestane Here opmerkt: Schrik niet van Mijn uitspraken, Ik doe ze omdat Ik van jullie houd. “Allen die Ik liefheb, wijs Ik op hun fouten (Gr. *elengchoo*) en voed Ik op (Gr. *paideuoo*)”. Zo spreekt een ouder tegen zijn kinderen, of een meerderjarige tegen jongere broers of zussen.

Het woord dat met “ijverig” is vertaald kan ook als “kokend” of “heet” worden weergegeven. Er is verband met de verzuchting dat Laodicéa “niet koud is of heet” (3:15). De Mensenzoon verlangt dat men “heet” wordt. Bekeren is niet “zich omdraaien” maar “van gedachten veranderen” (Gr. *metanoeeo*). Jullie lopen niet warm voor Gods woord, de proclamatie dat Zijn rijk komt? Ga er anders over denken! Word er laaiend enthousiast voor. Besef wat die komst zal brengen. Jullie zien niet uit naar Mijn verschijning? Ik zie wel naar jullie uit!

Vers 20

Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; als iemand mijn stem hoort en de deur opent, zal Ik bij hem binnenkomen en de maaltijd met hem houden en hij met Mij. Bijna alle uitleggers (ook de kanttekenaren van de Statenvertaling) verbinden Openbaring 3:20 met Hooglied 5:2. In dat gedicht klopt de bruidegom aan bij zijn geliefde, maar die is slaperig en niet onmiddellijk bereid om open te doen. Wanneer ze de deur uiteindelijk opent, is haar vriend verdwenen – ze zoekt hem overal maar vindt hem niet.

Het is merkwaardig dat Salomo's Hooglied met Openbaring wordt verbonden want de situatie in beide Bijbelgedeelten is verschillend. In het Hooglied klopt de bruidegom aan bij zijn geliefde en loopt teleurgesteld weg wanneer zij de deur niet dadelijk voor hem opent. In de Openbaring richt de Messias zich tot zijn slaven (1:1). Hij klopt aan bij zijn eigen huis en spreekt als Eigenaar met gezag. Wanneer de slaven waakzaam blijken en opendoen wanneer ze zijn klopp horen dan worden ze voor hun trouwe zorg beloond (3:20). Maar wanneer ze laks blijken, lauw en onverschillig in het bestieren van zijn huis, dan spuwt Hij die ontrouwe dienaren uit. Hij wijst ze de deur. Ze worden zijn huis (of landgoed) uitgegooid (3:16).

Het werkwoord "kloppen" komt in het Nieuwe Testament op negen plaatsen voor. Op slechts één plaats buiten het boek Openbaring is het de Messias die klopt. In het Lukasevangelie lezen we:

"Laten uw lendenen omgord en uw lampen brandend zijn, en weest u gelijk aan mensen die op hun heer wachten, wanneer hij terugkomt van de bruiloft, om als hij komt en klopt, hem terstond open te doen. Gelukkig die slaven die de heer, als hij komt, wakend zal vinden. Voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, hen zal doen aanliggen en zal naderkomen om hen te dienen" (Lukas 12:35-37)

Lukas en de ziener Johannes beschrijven dezelfde situatie. De heer des huizes staat aan de deur en klopt. Trouwe slaven hebben op die klopp gewacht en doen "terstond" open. Wanneer ze waakzaam blijken, zal de heer hen met respect en voorkomendheid behandelen. Hij zal de rollen omdraaien, voor zijn dienaren een feestmaal aanrichten, en hen bedienen. De heer wordt de slaaf van zijn knechten! Hij "houdt maaltijd met hen".

Maar slaven kunnen ook nalatig zijn. In de gelijkenis die Jezus aan zijn discipelen vertelde wordt daarover gezegd:

"Als die slaaf echter in zijn hart zegt: Mijn heer wacht met komen, en de knechten en de dienstmeisjes begint te slaan, en te eten en te drinken en dronken te worden, dan zal de heer van die slaaf komen op een dag dat hij het niet verwacht en op een uur dat hij niet weet, en zal hem in tweeën hakken en zijn lot bij dat van de ontrouwen stellen" (Lukas 12:45-46)

En in de toespraak tot Laodicea:

"Omdat u lauw bent en niet heet of koud, zal Ik u uit mijn mond spuwen" (3:16)

In beide gevallen gaat het om gemis aan verantwoordelijkheidsgevoel voor de bezittingen van de heer.

“Zie, Ik sta aan de deur” geeft aan de oproep om ijverig te zijn en zich te bekeren een bijzonder urgente klank. “Zie, Ik sta aan de deur” (3:21) is een parallel van “Zie, Ik werp” (2:22), “De tijd is nabij!” (1:3,22:10), “Ik kom spoedig” (2:16, 3:11, 22:7,12,20). Het is een beschrijving van “wat spoedig moet gebeuren” (1:1,22:6). Jakobus, de broer van de Here Jezus, zei:

“De komst van de Heer is nabij... Zie, de Rechter staat voor de deur!” (Jakobus 5:8,9).

Vers 21

Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, zoals ook Ik overwonnen en Mij gezet heb met mijn Vader op zijn troon. Uitleggers wijzen op het feit, dat de ellendigste en jammerlijkste gemeente de rijkste belofte krijgt. Maar ze gaan voorbij aan de vergelijking die de Mensenzoon maakt. De bijzin “zoals ook Ik overwonnen en Mij gezet heb met mijn Vader op zijn troon” is van grote betekenis. Want Christus heeft overwonnen door het woord van God trouw te blijven, ook toen Hij werd bedreigd met de smadelijkste vorm van executie: kruisiging. Hij overwon door te sterven, waarna Hij werd opgewekt, het graf leeg achterliet en werd opgenomen in de hemel. Zó is Hij gaan zitten aan de rechterhand van zijn Vader.

Uit de vergelijking die de Spreker maakt blijkt dat bekering, niet langer lauw maar “heet” zijn, voor Laodicea vervolging met zich mee zal brengen. In feite blijkt dat ook uit de belofte die de Mensenzoon geeft. Want in het twintigste hoofdstuk van de Openbaring lezen we:

“[Ik zag] de zielen van hen die om het getuigenis van Jezus en om het woord van God onthoofd waren, en die het beest of zijn beeld niet hadden aanbeden en niet het merkteken aan hun voorhoofd en aan hun hand ontvangen hadden; zij werden levend en geederden met Christus duizend jaren” (20:4)

“Gelukkig en heilig is hij die aan de eerste opstanding deel heeft... zij zullen priesters van God en van Christus zijn en met Hem duizend jaren regeren” (20:6)

De apostel Paulus schreef aan de gemeente van Korinthe:

“Maar dit zeg ik broeders, dat vlees en bloed Gods koninkrijk niet kunnen beërven, en de vergankelijkheid beërft de onvergankelijkheid niet” (1 Korinthe 15:50)

Om met Christus op diens troon te kunnen zitten en in zijn koningschap te kunnen delen, moet men zijn opgewekt in onvergankelijkheid. De gemeente van

Laodicea staat op een keerpunt. Wanneer ze aardse zekerheid, rijkdom en vrede blijft nastreven zal ze bezwijken voor de verleiding van het beest. Maar wanneer ze enthousiast wordt voor Gods openbaring en die trouw wil blijven, zal ze in het hier en nu misschien alles kwijtraken maar wordt ze bij de komst van de Messias levendgemaakt om met Hem te gaan regeren.

Vers 22

Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. “Wat de Geest tot de gemeenten zegt” is, zo blijkt in deze boodschap: “Verlies het onderscheid tussen tijdelijke, aardse en blijvende, echte rijkdom niet uit het oog. Span je in om die laatste rijkdom te mogen verwerven. Blijf uitzien naar het rijk dat komt. Dan zul je straks in de koninklijke majesteit van de Messias mogen delen”.

Epiloog

In Openbaring 3:22 eindigt Johannes' eerste visioen. waarvan de beschrijving in Openbaring 1:9 was begonnen. De Mensenzoon verscheen aan de ziener op het eiland Patmos. Het eerste visioen speelde zich daarom af op aarde. Het volgende visioen (4:1-6:17) verplaatst ons naar de hemel.

* * * * *